

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نکات مهم و کلیدی

حقوق جزای عمومی ۱

ویژه دانشجویان دانشگاه پیام نور

فصل اول

- ۱ - آگاهی از تعداد محکومیت‌هایی که در زمان و مکان مفروض از دادگاه صادر شده باشد ⇐ **بزهکاری قانونی یا قضایی**
- ۲ - آگاهی از تعداد مراعات کیفری در زمان و مکان معین ⇐ **بزهکاری ظاهری**
- ۳ - اولین گام در اجرای قانون ⇐ **کشف جرم و تعقیب بزهکار**
- ۴ - تشخیص هویت و شناسایی عامل جرم و دستگیری او تحت نظارت دادستان از وظایف ⇐ **ضابطان دادگستری**

نکته : منظور از ضابطان دادگستری ⇐ پلیس قضایی و نیروهای انتظامی
منظور از دادستان ⇐ قضات

- ۵ - **توجه قانون جزا** ⇐ به رفتار مخل نظم اجتماعی بدون توجه به شخصیت مرتکب است .
- ۶ - **جرم** ⇐ فعل یا ترک فعل مخل نظم اجتماعی که جامعه برای مقابله با آن به تدابیر کیفری متوسل می‌شود .
- ۷ - وظیفه جرم‌شناسان ⇐ **مطالعه بزهکار و عوامل بزهکاری**
- ۸ - درمان اجتماعی از نظر جرم‌شناسان ⇐ **به فاعل فعل بیش از رفتار ضد اجتماعی توجه شود .**
- ۹ - به عقیده جرم‌شناسان توجه به **انسان** در تأثیر تدابیر پیش گیرنده بهتر است .
- ۱۰ - **پدیده جنایی یا جرم یا بزه** ⇐ رفتاری که به دلیل اختلال در نظم اجتماعی، در قانون جزا تصریح و مجازاتی برای آن منظور شده است . **پس پدیده جنایی ، رفتار مخالف نظم اجتماعی، پیش‌بینی شده در قانون جزا و توام با مجازات است .**
- ۱۱ - نخستین شرط وجود پدیده جنایی ⇐ **وقوع رفتار مخالف نظم اجتماعی**
- ۱۲ - رفتار خارج از قلمرو حقوق کیفری در تعبیر جامعه‌شناسان و جرم‌شناسان ⇐ **کژروی**
- ۱۳ - نقض یکی از حقوق فردی که افراد دیگر مکلف به رعایت آن هستند **ضرورتاً منشأ پدیده جنایی نیست .**
- ۱۴ - تصریح رفتارهای مخالف نظم اجتماعی در قانون جزا ⇐ **شهروندان یک جامعه را از خودسری مصون داشته و حقوق افراد را در برابر دستگاه‌های اجرایی و قضایی تضمین می‌کند .**
- ۱۵ - مهم‌ترین تصمیمی که قانون‌گذار را در قلمرو وظایف خود از هواس نفس مصون می‌دارد، **احساسات جمعی** است .
- ۱۶ - **جرائم طبیعی** ⇐ مستقل از هر جامعه و در هر زمان قابل نکوهش است .
- ۱۷ - **جرائم ساختگی** ⇐ جرائمی که قانون‌گذار بنا به مصلحت و یا ضرورت اجتماعی، جرم انگاشته است .

نکته : تخطی از مقررات مربوط به قیمت گذاری کالاها در زمان جنگ از مصادیق جرائم ساختگی است و پاسخگوی ضرورت‌های مقطعی جامعه اند .

- ۱۸ - از دیدگاه قانونی پدیده جنایی زمانی وجود دارد که ⇐ **در قانون جزا به آن تصریح شده باشد .**
- ۱۹ - در قانون جزا تأثیر انگیزه در ارتکاب فعل مجرمانه **بی‌تأثیر است .**
- ۲۰ - نادیده گرفتن روحیات مجرم ، **جامعه را در مقابله با بزهکاری آسیب‌پذیر می‌سازد .**
- ۲۱ - پدیده جنایی در **بینش واقع‌گرایانه** از حیث علل منشأ آن مورد بررسی قرار می‌گیرد .
- ۲۲ - منظور از **بهنجار بودن جرم** ⇐ جامعه‌ای عاری از جرم محال است. اصطلاح بهنجار Normal از جامعه‌شناس فرانسوی، **دورکیم** است .

۲۳ - به نظر برخی جامعه‌شناسان پدیده جنایی ← **پدیده‌ای بهنجار و عامل سامان دهنده حیات است.**

۲۴ - **پدیده جنایی** واقعیتی انسانی و اجتماعی است زیرا منشأ این واقعه رفتار فرد به عنوان یک موجود انسانی و اجتماعی است.

الف - پدیده جنایی واقعیتی اجتماعی است زیرا :

جامعه همواره در معرض آسیب و متضرر از آن است حتی اگر جرم نسبت به شخص باشد نه جامعه .
اذهان عمومی را مخدوش می‌سازد .

ارتکاب جرم هزینه‌هایی را به جامعه تحمیل می‌کند .

نفس جرم، نقض مقرراتی است که جامعه در جهت حفظ حقوق افراد تعیین کرده است .

ب - پدیده جنایی واقعیت انسانی است زیرا :

زائده رفتار انسان است نه سایر موجودات .

انسان باید با اراده ، آزاد و خودآگاه باشد در غیر این صورت فاقد مسئولیت جزایی است .

۲۵ - **علل پدیده جنایی**

اول . عوامل درونی بزهکاری که شامل عوامل :

ارثی

اکتسابی ← ارادی (داروبارگی)

غیر ارادی (عوامل مؤثر بر جنین)

دوم . عوامل برونی بزهکاری محرک‌های محیطی که شامل :

محیط اقتصادی ← رکودهای اقتصادی

محیط خانوادگی

محیط اجتماعی ← اتفاقی ← محیط سربازی، تحصیلی

اختیاری ← دوستان، محیط خانوادگی

تحمیلی ← بازداشتگاه، زندان

محیط فرهنگی ← ارزش‌های گروهی، منفی

محیط طبیعی ← میزان دما ، فصول

۲۶ - **آثار بینش واقع گرایانه از پدیده جنایی**

اول . آثار مربوط به وجود پدیده جنایی

از دیدگاه مجرّد قانونی رفتار مجرمانه مورد نظر است اما از دیدگاه واقع گرایانه رفتار انسان در برابر جامعه مورد نظر بوده و رفتار مجرمانه بیشتر مبتنی بر حالت جامعه ستیزی و کژروی انسان است .

دوم . آثار مربوط به مبارزه با پدیده جنایی

نکات : از دیدگاه واقع گرایانه هدف ، پیشگیری از تکرار و کاهش گرایش به ارتکاب جرم است .

دیدگاه مجرّد قانونی **ضامن حقوق افراد** است اما دیدگاه واقع گرایانه **پاسدار حریم جامعه** است .

در دیدگاه مجرّد قانونی دفاع از جامعه به خوبی تأمین نمی‌شود و در دیدگاه واقع گرایانه حقوق و آزادی‌های افراد به مخاطره می‌افتد .

از دیدگاه واقع گرایانه ملاحظه فاعل جرم به دلیل تعیین سهم عواملی است که فاعل را به سمت ارتکاب جرم سوق می‌دهد .